

Bölüm 1

İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ KAVRAMI-TARİHÇESİ-İLKELERİ

Prof. Dr. Ferdi TANIR
Doç. Dr. Ozan ŞENKAL

1.1 İş Sağlığı ve Güvenliği Kavramı

İnsanlar yaşamları için temel gereksinimleri çalışmakla, iş görmekle sağlarlar ve bu yüzden genel olarak insan için çalışma-iş görme, kaçınılmaz bir zorunluluktur. Toplumlarda insan ve işe verilen değerlerin değişmesi, yüzyıllar içinde gerçekleşmiştir. İnsanlık tarihine göre başlangıçta bireysel yaşam varken, zaman içinde toplu yaşama geçilmiştir. Toplu yaşam sürecinde artan ihtiyaçlara göre toplumun bir yandan iş bölümü yaptığını ve öte yandan da daha organize hale geldiği görülmektedir. Organizasyonlar, sanayileşme ve teknolojik gelişmeler sonucunda işyerlerinde, üretken faktör olan çalışan kişilerin sağlığı ile ilgili bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. Başlangıçta fazla önemsenmeyen bu sorunlar, iş verimini ve işletmeyi tehlikeye sokmasıyla önem kazanmış ve yapılan çalışmalar sonucunda, işyerlerinde çalışma düzenini ve koşullarını kapsayan bir takım kurallar ve kanunlar yürürlüğe konmuştur. Zaman içinde bu kuralların yetersiz olduğu görülmüş ve soruna daha değişik açılardan yaklaşılması gerektiği belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG)” kavramı doğmuş, konuya bilimsel olarak yaklaşılmaya başlanmıştır. Teknoloji ve sanayileşmenin sürekli gelişimi ile çalışma alanlarına katılan yeni iş kolları, kimyasal maddeler, makine ve aletler bu konu üzerinde sürekli çalışılmasını ve her yeni teknoloji ile karşılaşılan yeni sorunların araştırılmasını ve çözümlenmeye çalışılmasını gerektirmiştir. Çağımızda, çalışan herkesin işyerinde sağlık sorununun olabileceğinin belirlenmesi, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği terminolojisinin değiştirilip “İş Sağlığı ve Güvenliği” tanımlanmasını oluşturmuştur. İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG); “İş yerlerinde işin yürütülmesi sırasında, çeşitli nedenlerden kaynaklanan sağlığa zarar verebilecek koşullardan korunmak amacıyla yapılan sistemli ve bilimsel çalışmalardır”. İSG; tıbbın, tekniğin ve birçok bilim (fizik, kimya, mühendislik, sosyoloji, psikoloji, hukuk, sosyal politika vb.) dalının ilgi alanına giren çok sektörlü bir çalışma alanıdır. Tüm sektörlerdeki amaç, çalışanları korumak, işletme ve üretim güvenliğini sağlamaktır.

6. Sağlık Eğitimi ve Danışmanlık: Bu eğitim ve danışmanlık hizmetlerinde başlıca; İşyeri risk etmenleri, risklere bağlı gelişebilecek sağlık sorunları, meslek hastalıkları ve iş kazalarından korunma, genel sağlık korunması (kişisel hijyen, beslenme, egzersiz, sigara vb.), 40 yaş üstü çalışanlar için hipertansiyon, diyabet, koroner kalp hastalığı vb. kronik ve dejeneratif hastalıklardan korunma hakkında genel bilgiler verilmelidir.

Kaynaklar

1. Akbulut T. Ramazzini'den Aksoy'a. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi. TTB Yayınları Ankara, Sayı:8, Ekim 2001, Syf:11-13.
2. ILO. 155 nolu "İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin Sözleşme ", Cenevre, 1981. TBMM, 2004.
3. ILO. 161 nolu "İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin Sözleşme", Cenevre, 1985, TBMM, 2004.
4. Bilir N, Yıldız A.N. İş Sağlığı ve Güvenliği. Hacettepe Üniv. Yayınları, 2004.
5. Alper Y. İş Sağlığı ve Güvenliği İçin Politika Oluşturma ve Uygulama. Güvenlik Kültürü Konusunda Sosyal Tarafları Bilgilendirme ve Duyarlılık Artırma Semineri, Bursa, 22.03.2005.
6. Benjamin O. Alli. Fundamental principles of occupational health and safety (İş Sağlığı ve Güvenliğinde Temel İlkeler), Sec. Ed. ILO, Cenevre, p: 17-22, 2008.
7. Güngör E. İş sağlığı ve güvenliği kavramının toplam kalite yönetimi açısından irdelenmesi ve talaşlı üretim sanayisinde iş sağlığı ve güvenliği üzerine bir araştırma. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Uluslararası Kalite Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008.
8. TMMOB. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği. MMO/660, Ankara, Syf: 5-12., 2016.
9. İş Sağlığı ve Güvenliği Alanında İşbirliği Protokolü. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı-Sağlık Bakanlığı. 21.08.2013, Ankara.